

Problemi Julijske Benečije

Poročilo sodruge Passiglia na zborovanju socialističnih poslancev v Trstu

Sedanja carinski sistem, ki je vedno bolj kompliciran, tvori veliko in težko oviro trgovini, koja je bila vojna enostavnih carinskih operacij. Vsi delci tega ne bi napadnega in bo obratno zelo koristno, ako se uvedejo za Trst zopet enostavnejše razmere, ki bodo odgovarjale lokalnim potrebam. Poleg tega je potrebna tudi nujno poštna, brzojavna in telefonska zveza in se mora odpraviti cenzura in razne poštno in brzojavne prepovedi.

Do leta 1891. je bil Trst prosta luka. Koj ko je nehal biti prosta luka, je dobil eno olajšave o katerih smo govorili: diferencialne in znižane tarife, izvozne premije itd. Danes se nahajamo pred zopetno potrebo, da postane Trst prosta luka. Ta potreba bo še večja ako postane Reka prosto mesto. S tem, da postane prosta luka bo navezal Trst nase vse trgovinske energije svojega zaledja in bo v stanu, da si ustvari sam svojo industrijo, kjer bodo surovine izdelane proste vsake carine. Pri tem pa moramo podariti, da to vprašanje, ki je eno izmed najvitalnejših vprašanj za trgovce, tvori za nas le enega izmed mnogih problemov, koje se mora najhitreje rešiti.

Proč z vsem vojaškim sistemom; odpravljaj naj se vojna in izredna sodišča; odpravi naj se izjemne vojaške odločitve; proč z absolutizmom in z nesposobnim uradniškim sistemom;

rešiti vprašanje naj se reši v smislu načel mednarodnega proletarijata; hočemo občinske volitve; hočemo avtonomijo priobitnišča in prosto lukco; hočemo deželno in občinsko avtonomijo; hočemo svobodno šolo in ohranitev strokovne izobrazbe;

hočemo zboljšati dosedanje zakonodaje; hočemo, da se nam ohrani vse dobro, kar je bilo in kar je slabega;

hočemo, da se ravna z nami kakor z ljudmi, ki vedo kaj hočejo in ki so sposobni urediti si samostojno in avtonomno življenje; hočemo več pravic in manj krivic.

Občinske volitve v Italiji

ROVIGO, 9. Štajna zmagaja pri občinskih volitvah v Polesine zadobiva zelo značilno važnost. — Vseh 32 občin, kjer so se vršile volitve, je z ogromno večino pridobilo od socialistov.

— Rdečih občin v Italiji je vedno več. Iz vseh krajev prihajajo vesti o socialističnih zmagah pri vršilih se občinskih volitvah. Dosedaj je 2000 občin v socialističnih rokah.

Splošna stavka v Siciliji

PALERMO, 9. Izvredni kongres poljskih delavcev v Trepani je enoglasno odobril taktiko direktne akcije, polom splošne stavke. Pomorski delavci so se izjavili brezpogojno solidarnim s poljskimi delavci. Borba je težka, ker se gospodarji ne morejo odreči svojim predpravicam in zastavljajo vse svoje sile, ves svoj vpliv na to, da bi udušili gibanje in ubili naše organizacije. Gibanje pa je zavzelo sedaj teži obseg, da ga nihče več ne more zavustiti.

— Tudi v palermški pokrajini traja vedno bolj spontumno in sklenjeno agrarno gibanje. Kmetje držijo zasedena najemna polja (fevde) in so začeli opravljati setvena dela.

Po železniški nesreči na Ponte di Mestre

BENETKE, 9. Žrtve železniške nesreče je 25; ranjenih je mnogo, nekateri med njimi zelo težko. — Iz različnih krajev Italije prihajajo stariši in prijatelji žrtve; ob spoznavanju svojcev se odigravajo pretrsljivi prizori. — Vsaki dan se zve novo imena ranjencev. — Na brzojavku, došlem iz Trsta so bili sodr. Trozzi, Bombacci, Smorti, Velia in Delta Seta. Poprašeni od nekaterih časnikarjev so pripovedovali, da je strojevodja brzojavka opazil bližino in neizogibnost nesreče šele na 15 m od drugega vlada. Strojvodja je skušal s čudovito hladnokrvnostjo, da bi spravljal vse zavore in funkcije. Takrat pa se ni mogel več izogniti nesreči. Trčenje obeh vlakov je bilo silno. Dva silna sunka, zatem polkrožni trenk in visoki krilki bolesti in strahu so pretrgali globoko tišino noči. Potniki so se vrgli iz vozov in se predali veliki zmešnjavi. — Posl. Bombacci je bil ranjen za eno rano, posl. Trozzi pa na eno nogo. Rane k sreči niso težke.

Nov žitni škandal v Italiji

LIVORNO, 10. Včeraj je zasedila redarstvena oblast veko poverjenje pri žitnem izvoznem skladišču. Gre za velika več milijonska poverjenja. Več oficirjev je bilo aretiranih v čim je več oficirjev zbežalo v tujino. To je v Italiji že tretji žitni škandal. Pa bodo še ljudje govorili, da ni vojna za gotove ljudi lepa reč.

Rdeča zastava in italijanski „dreadnought“

DUNAJ, 9. (L. W.). Agencija Rosta poroča iz Carigrada, da so mornarji italijanskega „dreadnought“, ki je zasidran v onem pri-tanišču razobesili rdečo zastavo v znak solidarnosti in simpatije z italijanskim proletarskim gibanjem.

Rusko-poljska vojna

Rusko poročilo z dne 8. okt.

DUNAJ, 9. Radijobjavka iz Moskve podaja sledeče poročilo o vojaških operacijah rdece armade: Pri Pinski in Sluzku rekonstruiranje; pri Sarni-ju smo odvzeli sovražniku Odersk. Severozapadno Novograda-Volinskega hudi boji. V okraju Novouica, vhodno reke Kalus, trdovratni sovražni napad. — Na južni fronti so naše prednje čete prekorale Dnjeper, razrušile mostove, vjele 138 most in napravile plen. V okraju Cjadron smo zasedli postajo Makarensk in nekater druge kraje. Nadaljno napredovanje zapadno Marjupola.

Podpis prehodnega miru s Poljaki preložen.

VARSAVA, 9. Podpis predhodne mirovne pogodbe v Rigi je bil radi tehničnih težkoč preložen na današnji dan. V 24. urah po podpisu te pogodbe se morajo ustavi sovražnosti na celih fronti. Načelnika obeh delegacij zapustita po podpisu mira za krat čas Rigo.

IZ SOVJETSKE RUSIJE

SPOMENIKI VELIKIM MOZEM.

Kulturni činitelji sovjetske Rusije so sklenili, da postavijo na primernih prostorih velikih mest spomenike velikih ruskih in svetovne revolucije. Ti spomeniki ne bodo zgrajeni iz bron ali marmorja, ampak iz gipsa ali keramike. Na podstavcu bo vidna kamnita deska s kratkim životopisom in z beležko o njegovem pomenu. Spomenike bodo odkrivali vedno v nedeljo in z odkritjem bodo v zvezi predavanja o slavjenem delu, recitirali bodo odstavke iz njegovih spisov in priredili bodo koncert. Zvečer pa bo glavno gledišče pridelilo slavnostno predstavo ali se bo pa priredil koncert na čast slavnega moža. Za enkrat bodo zgrajeni spomeniki Radisjevu, Rijevoju, Pestelovu, Belinskemu, Dobroljubovu, Černiševskemu in Nekrasovu. Delo bo izvršil kipar Sherwood.

ZITO ZA KRAJEVNE SOVJETE.

Lenin je objavil v listu »Krasnaja Gazeta« dekret, v katerem poziva kmetje, da odstopijo pod kaznijo strogih represalij določeno množino žitnih pridelkov krajevnim sovjedom.

Pred Italijansko-jugoslovenskimi pogajanjmi

RIM, 9. Izključeno je, da bi se mogel sestanek z jugoslovenskimi delegati vršiti že 13. t. m. Sestanek se vrši šele po 20. t. m.

— Neki belgijski list pravi, da se pod Trumbić na pogajanja z obsežnimi polnomočji in da bo imel polno prostost odločevanja. — Poleg tega naznanjajo, da se je Pašić odrekel udeležbe pri pogajanjih, ker misli zopet prevzeti vodstvo srbske radikalne stranke.

Velika železniška nesreča v Franciji

PARIZ, 10. Danes popoldne se je zgodila na mali postaji Benies pri Parizu velika železniška nesreča. Dva vlaka sta trčila v polnem diru. Nesreča je povzročila smrt 45 potnikov. 100 potnikov je težko ranjenih.

Politični vestnik

Rumunski intelektualci in socializem. Borba med vlado in socialisti zadobiva danazadnem na obsegu in dovede večkrat do krvavih spopadov. Kljub pomanjkanju propagandistov se zavedajo delavci svoje vrednosti in svojih pravic vedno bolj in dokazali pri zadnjih volitvah, pri katerih so izvojevali 20 poslancev za parlament, svojo politično zrelost. Socialistični ideal najde velike simpatije med intelektualci, posebno med mladimi.

Mladi znani prijatelj Evgen Relgis je ustanovil v mestu Jassi revijo »Umanitatea«, v kateri razpravlja o socialnih vprašanjih in idealih. Okolu te revije so se zbrali vsi mladi pisatelji in doseženi uspeh dokazuje, da bo večina teh intelektualcev, vsled njihovega internacionalnega nagnjenja, prav kmalu postala socialistična.

Bela vlada generala Vrangla. Moskvska »Izvestija« poročajo, da je bilo v Tšistu (Kavkazija) aretiranih 50 oseb, pristave »Zveze komunistične mladine«; omdelci so bili izročeni vojnemu sodišču. V Simferopolu so bili že tretkrat justificirani mladi komunisti. V Sebastopolju stoji 23 oseb pred vojnem sodiščem iz edinega razloga, ker so čudni komunisti. Enajst oseb je bilo že ustreljenih.

Radek o kongresu vzhodnih narodov. Radek piše o kongresu vzhodnih narodov v Baku med drugim sledeče: Brezdvomno je, da je bil ta kongres prvi kongres oboje avangarde. Določil si je kot nalogo, da obudi vzhod k revolucionarnemu gibanju. Propagandni in akcijski sovjet, katerega smo ustanovili v mestu Baku, bo vodil to gibanje in bo sial potopil številnih letakov, časopisov in oklicev seme, ki bo porodilo revolucijo vzhoda.

Domači vestnik

Razvijte zastave železničarske organizacije

Fašiste bode v oči rdeča zastava.

Med pred napovedanim odhodom od glavnega lededvora je prišlo desetero sodruhov s štirimi rdečimi zastavami od lededvora S. Andreja po obrežju, da se združijo s soprovodom. Ko so prišli do »Piazza Unita«, se je zeleto vanje kakih 50 fašistov — zelečev, ki so z revoluciji v rokah nasločili naše sodruge. Štirinajst naših sodruhov se je branilo in dobilo preči oboroženi fašistovski in karabinjerski črto iz levo stranskega. Končni izid te praske je bil, da je eden izmed naših sodruhov obdržal v roki kos zastave, ter s ponesom bleskaj z očmi, čes: »bojše- viki so uničeni«. — Zastavo so fašisti odnesli, kot svoja plena. Toda par minut za tem junjskim čimom fašistovskih pretepačev so zarlati kolesa vlakov, kakor parnikov. Sekcija železničarske organizacije je ustavila vsak nadaljni promet, ki bi moral pokazati kaj hujskega kot so doživeli v fašiste proleterijski slovesi, ako bi ne dobili železničarji zadostnega od lokalne oblasti. Šele ko se je pričel preložen spoved v mesto in na trg Donadoni, so ošli vlakci in postaje, seveda le na ukaz tržaške sekcije železničarske organizacije.

Impozanten spoved

ki je obsegal oboje črno tucje je hvalnat z nebrojnimi zastavami na čelu, navdušeno prepeljevo socialistične himne, proti slavnostnemu spovedu, tgu Donadoni. Tekoj ko so naši sodruži postavlili zastave lokalnih organizacij na vstopnih šole, so nastopili govorniki. Zastopani so bili: Deželna eksekutiva, tržaška pot. sekcija, časopisa »Lavoratorja« in »Delo«, Delavska Zbornica, skupina republikancev in anarhistov.

Na tgu Donadoni.

V imenu železničarske organizacije je pozdravl 10.000 glav boječih množico delavstva, njen predsednik Oberti. Obrazložil je sodobne boje železničarjev, zagovarjal neupogljivo voljo in moč istih, ter se spominjal na žrtve, ki so pustile svoje življenje za veliki ideal vesoljnega proletarijata. Tudi danes se je hotelo s steno fašistovskosti in slovesno manifestacijo železničarjev, pravi nadalje sodr. Oberti. Prepovedati so hoteli to slavnostno razvijanje zastave, koja pričujoča množica je največji ponik njih blazme. V nekem pridu dan obručena z njimi, kakor tudi z očmi od katerih so podpirani.

Passiglia, pozdravlja v imenu »Lavoratorja«. Res je, da hoče uničiti birokracija vse naše delo, — toda baš železničarji so danes pokazali svojo moč, katere se je uprlo z svo energijo. Danes pozdravljamo nov znak solidarnosti, zastavo železničarske organizacije. Pod to zastavo pozdravljamo med proletarijata, kakor smo pozdravili naše poslance ne ki so zvele, marčev kot moč delavske sile. Delavska sija je vsela svoje zastave na ramo ter odkorakala po ulicah, ki smo se jih izvojevali sami, ter jih bomo tudi očistili. Očistili bomo ulice nesnage fašistov, katerim je proletarijat trn v oči danes, kakor jim je bil talerak, ko so se ponesali s črno-rumeno barvo — problematič v skatave.

Proletarijat ima samo eno barvo, to je sklatno-rdečo, katere ima tudi naša nova bojovnica. Predno se je izročil v vrsto starih družic jo pozdravljamo, ter ji želimo uspeha za skupni ideal vesoljnega proletarijata. Kajti vse druge organizacije se bodo same uničile. Vse organizacije izven naše stranke ne zastopajo ničesar in nikogar, in bodo poginle pod našim pritiskom, v boju, v katerem moramo ostati trdni, zvesti in nepremagljivi.

Virginia D'Andrea, kumica zastave pozdravlja nov simbol s tremi besedami: vera, upanje in ljubezen. Naj bo proletarijat tudi v bodoče uveren in kočni zmagi nad buržuazjskimi vladami in upa naj v boljše čase, ki jih bo izvojevala delavska masa. Priporočila ljubezen in bratstvo, ker je s tem se zamore uspešno nadaljevati naš opravičen boj za prostost in svobodo.

Z velikim navdušenjem je citirala ruske sodruge v vzgled italijanskemu proletarijatu. Nato je pozdravila novo zastavo ter ukazala, da se jo razvijne in požene med vsotve razburkanega morja. Njena živoredeča barva je znak, po tržaških stih prelite krvi. Zastava naj deluje v smislu bratstva, prostosti in humanitete.

Borgh, je govoril enako navdušeno. Tudi on je omenjal sodobno Rusijo, ter pripomnil, da jo naši nasprotniki ne opisujejo tako kakršna je, marčev tako, kakor njim koristi, v sovražstvu proti italijanskemu delavstvu.

Palace naše birokracije so slavnostno razsvetljene. Orgije in pojedine so na dnevnem redu, med tem ko vlada zunaj palač — veličanska mizerija proletarijata.

Pri nas je »krajnja straža« in karabinjeri, ki čuvajo — morske pse — trgovce in štelajo na iste ljudi, ki jim vse pridelujejo. Medtem, so naši sodruzi v Rusiji sprejemali carski dvor v muzej, ter nastavili rdečo stražo v varstvo proletarijata. Komplet je pozval bčra Gollitija naj je nadaljuje z reakcijo, ker ravno ta njegova reakcija bo privedla do popolnega poloma istih, katere on varuje in zastopa.

Benetti, ima malo dodati svojim predgovornikom, ter pozivja železničarje, da so zvesti in čvrsti v boju tudi v naprej, za končni cilj delavstva, ne glede na sedanje in prihodnje reakcije.

Juraga, prihaja pozdrav tržaške politične sekcije, transportnih delavcev in zlasti tramvajcev, ki so ravnakor v borbi za svoje pravice.

Malatesta pozdravlja v imenu Delavske Zbornice, ne več na čelu 40 tisoč marčev 32 tisoč delavcev. Omenja, da so bile nekatere sekcije izključene. Za te sekcije je bolje, da so izven Delavske Zbornice kakor v nji. Prepričan je, da bo boljše izčistišči organizacije, ter jih udrži z manjšim številom.

Baldini, republikanec, pozdravlja razvijanje v imenu svoje skupine ter se pridružuje boju delavskih zahtev. Govorila sta še sodr. Cimeria, tajnik zel. organizacije, in en član anarhistov, ki je upravičeni odošnost Henrika Malateste.

Nato je predsednik Oberti v kratkem končnem govoru vzpodbudil zbrano delavstvo k energičnemu nastopanju v prihodnjih bojih, ki še čakajo proletarijat, nakar je zaključil manifestacijo.

Vsi navzoči so v lepem redu zapustili prostor slavnosti ter se brez nadaljnih neprtik podali domov.

Hrvatski socialistični tednik. Vled sklepa zadnjega kongresa socialistične zveze v Julijski Benečiji se je bil izvrševalni odbor te zveze na svoj zadnji seji, ki se je vršila pretečno soboto, med drugim tudi o hrvatskem socialističnem tedniku. Sklenilo se je, da se prične izdati tak tednik še v tem letu in sicer v kolikor mogoče najkrajšem času. List se bo tiskalo v Trstu na starih straneh male obsele. Ime mu bo »Radniška straža«, veljal bo 20 stot. izvod. Sedež uredništva in upravnništva bo pri »Delu« v Trstu, ul. Zudecche 3.

S tem bo izpolnjena stara želja naših hrvatskih sodruhov in hrvatskega delovnega ljudstva sploh. S tem bo storjen zopet velik korak naprej na poti slovenskega socialističnega tiska v Julijski Benečiji.

Naš izvrševalni odbor je pokazal tako svojo dobro voljo. Pokažejo nam ji sedaj še drugi. Časopis stane veliko. Brez podpore od strani čitateljev in delavcev sploh ne more izhajati. Zato apeliramo na vse slovenske in hrvatske delavce naj pridno nabirajo za naš tiskovni sklad. Prispevke naj se pošilja upravi »Delu« v Trstu. Usoda našega časopisa je v naših rokah. Tem bolje bo to časopisje, čim več ga bomo podpirali. Nabirajte torej in prispevajte. To je dolžnost vsakega poštenega slovenskega in hrvatskega proletarca.

51 učiteljskih mest razpisanih na naših šolah v Koprnem okraju. Uradni list z dne 8. oktobra št. 222 objavila razglas civil. komisarija v Kopru (za okrajni šolski svet) za sledeča izpraznjena učiteljska mesta:

1. Za slovenske ljudske šole za nadučitelja II. kategorije na mešanih šolah v Boljuncu, Borštu, Kortah, Dekanih, Predloki, Marezigi, Ospu, Ricmanjih, Sv. Antonu, Sp. Skofljah in Truškah.
2. Za učitelja voditelja III. kategorije na mešanih ljudskih šolah v Cermetu, Kubeču, Klancu, Movražu, Bostah, Rakitovici, Tinjanu, Podgorjah, Prešnici, Hrestovstah in pri Sv. Barbari.
3. Za učitelja II. kategorije na šoli v Dolini.
4. Za učitelja III. kategorije v Borštu, Dekanih, Krvavem potoku, Lazaretu, Predloki, Ospu, Sp. Skofljah, Truškah in Pomjanu.
5. Za podučitelja v Dekanih, Lazaretu, Marezigah, Sp. Skofljah.
6. Za podučitelja v Dolini.
7. Za učiteljske šole:
8. Za nadučitelja II. kategorije v Lanišću in na Vrhu.
9. Za učitelja voditelja III. kategorije v Sovinjakcu, Danah, Sv. Donatu, Cernicah, Trstenicu, Berguču, Grimaldi.
10. Za učitelja II. kat. v Buzetu.
11. Za učitelja III. kat. v Lupoglavu, Lanišću, Slumu, Brestu, Vrhu.
12. Za podučitelja v Lanišću, Roču.
13. Za podučitelja v Buzetu.

Na ta mesta se sprejmejo te učitelji in učiteljice iz zased. ozemlja, ki imajo predpisano usposobljenje. Prošnje učiteljev odpuščenih iz krajevine se vpoštevajo le za provizorčen vsprejem.

Učiteljem, ki še niso dosegli usposobljenja, se dovoljuje dostaviti k prošnji spričevalo usposobljenja, ki ga vdobe z je objavljenim izpitom usposobljenja v prihodnjem mesecu. Kdor se poteguje za razpisana učiteljska mesta, naj predloži pravilno opremljeno prošnje do 15. novembra tek. leta na naslov koprovske civil. komisarijata potom svoje predpostavljene šolske oblasti. Priložiti je tem prošnjam:

Spričevalo učiteljskega dekreta prejšnjih imenovanj, spričevalo uradnega zdravnika in tablico kvalifikacij (v dveh primerih).

Ako učitelj namerava potegati se z aveč mest, mora predložiti za vsako mesto posebno prošnje.

Vijša šola za ledjedelstvo v Trstu se je popolnoma odprla od obrine šole in je njeno začasno ravnateljstvo poverjeno prof. inž. Ludviku Jeronitiju. Šolsko leto prične 11. oktobra. — Značaj šole in šolski načrt staneta zaenkrat neizpremenjena.

Američki konzul v Trstu. Generalni civilni komisarijat je na podlagi poblastila ministarstva za zunanje zadeve priznal g. Josephu Emersonu Havenu svojstvo konzula severno-američkih Zedinjenih držav.

Direktna brzojavna zveza Trst-Praga. Poštno-brzojavna uprava v Trstu naznanja, da je pričela dne 6. t. m. funkcionirati direktna brzojavna zveza med Trstom in Prago.

Mednarodna razstava vzorcev se je otvorila pretečno soboto pri Sv. Andreju v Trstu. S to razstavo se hoče nekam dokazati mednarodni industrijski in trgovski javnosti, da je Trst še živ in da ima najboljšo voljo živeti, kar mu tudi iz srca pravočimo. Končno je vendarle res, da se n-haja Trst na tako idealni geografski točki in da so pri ravnem v njegovem pristanišču tako vzorne, da ima še vedno veliko trgovsko prevlačno silo. Trditve, da sme Trst pričakovati kdove kako boljše bodočnost v današnjih razmerah, je vsakekar zelo rizkanta. Kar se pa naređi v njegov prosvah, je vedno v njegovem pristanišču.

Na raztravi so razloženi vzorci najraznovrstnejših industrijskih panog. Našemu občinstvu priporočamo naj si to razstavo obiše in ogleda.

Potnikom v Georgijo. Glasom naznanila tržaške kvesture je z dne 15. septembra stopila v vlvajo stroga prepoved izkrcanja v georgijskih lukah vseh tujcev, ki niso preskrbljeni z vizumom georgijskega zastopnika v Carigradu.

Plemeniti čin delavcev tehničnega zavoda sv. Marka. Vodstvo »Samitarne Zveze« (Fascio sanitario) ne najde dovolj besedi, da bi primerno pohvalilo čudoviti dokaz solidarnosti in radodarnosti delavcev tehničnega zavoda sv. Marka, ki so žrtvovali eno-urno delo za ustanovitev nove zdravniške postaje, zavedajoč se osebnih in denarnih žrtv sanitarcev.

Poboljški na plači za učitelje iz Furlanije in Istre. Generalni civilni komisarijat javlja, da je zaukazal pokrajinskim in okrajnim šolskim upravam neposredno izvršitev sklepa predsedništva ministrskega sveta, na čigar podlagi se raztezajo poboljški na plači, ki so bili priznani učiteljem starih provinc s poslednjimi kr. dekreti, z dne 13. maja in junija tekočega leta in ki imajo naknadno veljavo, na učitelje in učiteljice iz Gorisškega, Gradške in Istre. — Ker bo zahtevala zaračunitev in likvidacija novih učiteljskih plač nekaj časa, je zaukazal generalni civilni komisarijat, da se takoj izplača vsaki učni moči na račun novih povikov znesek 500 lir, ki odgovarja vsakomesečnemu znesku 100 lir, počenši s 1. junijem t. l.

Bančne vloge v Avstriji. Neka naredba avstrijske vlade daje na znanje vsem vložnikom avstrijskih bank, da zamorejo svobodno razpolagati z naloženim denarjem.

Tržne in prodajne cene poljskih izdelkov, določene za ta teden: česen kg L 4.40; rdeča pesa L —60; bledes L —80; korenje brez listja L 1.70; rmena čebula (chioggia) L —70; bea in rdeča čebula L —50; vrtna salata L 1.50; salatina L 1.60; limon, komad od 10 do 20 st; malancane kg L 1.20; krompir L —65; regrat za kulio L —60; mali regrat L 1.60; veliki regrat od L 1 do 1.20; špinacina L 1.80; jajca, komad L —70; jajca (konzervirana v apnu) L —60; mleko na tgu, liter L 1.70; mleko v prodajalni, L 1.80; sladka repa L —60.

Orožni list. Sporoča se, da orožni listi za revolver in pištolo, ki so bili izdani pred 1. avgustom t. l. in niso bili obnovljeni do 30. septembra s plačilom polovičnega pristojbinskega zne ka, določene za odlok komisarjata z dne 15. julija, niso več veljavni s prvim dnem tekočega meseca. Oni, ki nameravajo tudi v bodoče nositi orožje, si morajo nabaviti proti plačilu cele posebne pristojbine novorožni listi.

Ne kradi! Na južnem kolodvoru sta zmanjkala dva vagona vina. Z gotovostjo se je trdilo, da je povzročitelj tatvine nek Anton Grison. Oblast je je že obupavala, da bi iztaknila tega imenitnega gospoda, ki ima svoj avtomobil in mnogo denarja. V soboto popoldne se javi neprtikavano ta kavaler v spremstvu odvetnika Pancrazzija pri vitze D'Alpe. Grison se je branil in se zagovarjal, da bi bil on lat vina in še drugih stvari. Trd je, da mu je ime trgovec, od katerega je kup vino, popolnoma neznanu. Dokumenti, ki ležijo pri g. D'Alpe, dokazujejo, da je Grison vendar kriv. Nadejaje anja oblastnega raziskavanja in zaslisanja bodo kmalu dognala tudi Grisonove pomagace. Grisona so stavili na varno.

Zatoigra v Repnu. 25 letni Rudolf Škabar je napadel pretrški petek J. Purč in ji zadal z nožem pet nev rih ran. Po tem izvršenem dejanju je zbežal v nepoznano smer in je pisal svojemu tovarišu, da si hoče vzeti življenje. V soboto jutraj se vrne Škabar zopet v svojo rojs no vas, kjer orožava vsakega, ki se mu bliža; vije, da mora ubiti župana in podžupana, a potem sanega sebe. Obveščeni karabinjerji prihitijo na lice mesta, a Škabar zbeži in se skrrije v sveden. Po polurnem iskanju se posreči karabinjerji, da ga izledijo. Ko se mu približajo, zgrabi nož in se začne rezat na različnih delih telesa. Orožnikom se posreči, da od zameje ranjenca nož. — Kakor Purčeva, tako se nahaja tudi Škabar že v mestni bolnici. Stanje prve je jako opasno, medtem ko je Škabar vsled lahkih ran izven vsake nevarnosti. Govorice o temu dogodku so različne. Nekateri trdijo, da je vzrok te nesreče ljubezen, nekateri pa trdijo, da je storil Škabar vse to v blaznosti.

Povožen od avtomobila. V soboto popoldne je pripeljal g. Delle Fave v svoem avtomobilu 40letnega kočijaža Ivana Starca v bolnico. — Delle Fave je našel imenovanega kočijaža v pomilovalnem stanu na Grett, nedaleč od mišice. — Starc pripoveduje, da ga je pred prihodom gospoda Delle Fave povozil avtomobil, ki je z največjo hitrostjo vozil proti Trstu. Slučajno se je posrečilo nekemu finančnemu stražniku mrtvice, da je dognal številko navedenega avtomobila. — Starc je zadobil veliko rano na kolenu in ni izključeno, da ima zlomljen sklep. Bil je sprejet v 10. oddelek.

Delavski pregled

Uradni Pokrajinskega »Sindikata Stavbinskih Delavcev«. Uradni dele sindikata v Delavski Zbornici so zopet odprti za udrzene delavce po sledečem urniku: Posredovalnica dela od 9—11 in od 15—17, soba štev. 22. Vpisni urad za sindikalne prispevke vseh sedem skupin od 17—20; ob nedeljah od 9—12, soba štev. 21. — Člane posameznih vodilnih svetov pozivamo, da obdržujejo svoje periodične seje v sobi štev. 23.

Shodi stavbinskih delavcev. Tekoči in prihodnji teden se vršijo na Goriskem propagandni shodi, na katerih govori sodr. Bresatz o novih sindikalnih odnosjih. Tako v Krmini: torek 12. t. m. ob 18 uri; v Ločniku: sobota, 16. t. m. ob 19 uri; v Zavrčicah: sredo, 20. t. m. ob 20 uri.

Ustanovitev posredovalnice za delo za stavbinsko industrijo na Goriskem. — V smislu naše delavne pogodbe se je sestala komisija za sestavo pravil posredovalnice za delo, ter je v več sejah končala svojo nalogo. Lahko rečemo, da s popolnim uspehom, ker na podlagi teh pravil, bo posredovalnica oblegatorična za obe strani.

Tu objavljam pravila, da jih bodo stavbinski delavci poznali. Na posamezne določbe se bomo še povrnili in dali potrebna pojasnila.

Pravila posredovalnice za delo za stavbinsko industrijo na Goriskem.

Člen 1. Posredovalnica za delo ima svoj sedež v Gorici in razteza svoje delovanje po celnem Goriskem. Po potrebi otvori svoje podružnice po vseh večjih centrih, da uravna zahteve po delavnih močeh in poizhde.

Člen 2. Osrednji urad je upravljen in voden od komisije, sestavljene iz petero zastopnikov Zveze Industrijske in petero zastopnikov Zveze Stavbinskih Delavcev v Italiji.

Podružnice so vodene v imenu centralne komisije, ki jih sestavljajo lokalne komisije sestavljene iz treh zastop-

Govor slovenski inteligenci

(Nadaljevanje)

Draga moja inteligenci, danes stojiš čisto izven svojega naroda. On te ne pozna, ker ti ne delaš zanj, ti ne živiš v njegovih vrstah. Ti ustvarjaš kulturo za buržujski razred, pristoje buržujsko kulturo in zato je naravnost smešno in zabavno, ako te danes slišimo vsiklavati in vzdihovati:

— Boljševiki prihajajo, njihov čas je tu, njihov pohod siguren in njihova ura neogibna — toda kaj, ko pa nas bodo morda pometali na ulico in pogazili naše kulturno delo...

Morda pometali na ulico in pogazili vašo kulturo?

O, ne morda, nego prav gotovo! Vi stojite izven nase, večša kultura ni naša kultura. Vaša kultura je med nami že zdavnaj skrahala! Narod nima ničesar od nje in v ste tujci blaplci, ne zagovarjate nas, beračev, ampak naše nasprotnike. Mi hočemo svoje kulturne delavce, ki bodo ustvarjali našo kulturo, ki se bodo borili odprto in iskreno za naše kulturne vzorce, vas pa ne vidimo nikjer v svojih vrstah.

Vidimo pa vas v vrstah svojih nasprotnikov in ker smo nepovedali boj njim, velja ta boj tudi vam. Ali imate samo malo pojma, kako bi vas rad imel naš delavski narod v svojih vrstah? Ali veste, kako se počuti naše delavstvo, ako ima v svoji sredini inteligenci, ki stoji neomahljivo in odkrito v njegovi črni vrsti?

Mož duha pa je ves naš! Dá se zapreti za naše vzorce kakor mi, zametevati in pozabljati in jutri bo z nami na večal, ako bo potreba, ali pa na barikadi s puško v rokah. Dela nam načrte za boj, ker ti so ravno tako potrebni, kakor sila naših mšic.

Ali imate pojma, kako se je naše delavstvo razveselilo, ko izvedelo, da stoji v Ljubljani petdeset študentov — komunistov na njegovi strani. Petdeset študentov komunistov, ki tvorijo z našo delavsko klaso eno samo organizacijo, petdeset študentov, petdeset mož intelektualnih delavcev v bližnji bodočnosti. Petdeset mož naše proletarske kulture.

In, ali veste, dragi moji intelektualci, kako ukazuje naše proletarsko delavstvo? Ali veste, kako redno in hvaležno pohaja naša predavanja, naše diskusije in naše politične šole in neprestano zahteva še več, še več. Pa vas ni, pa se ne zmenite za te njegove zahteve. Čim bolj vas kličo, tim bolj bežite od njega.

In vi delate za narod?

Naša delavska tovarniška in obrtniška emulacija že šest let zahteva obrtno nadaljevalno šolo. Kakoli prošnja na vlado, na magistrat, koliko prošnja v javnost je že odposlala? Povsodi gluha ušesa. Sedaj pokušna organizirati sama svojo obrtno šolo. Kakoli energije v teh mladih preletarjih, ki robotajo od zore do mraka za kapitalistične gospode! Kakoli vstrajnost v boju za znanjem in za kulturo! Kakoli želja za napredkom!

In vi!

Kje ste, vi intelektualci? Evo vam lepe prilike za delo za narod. Ko bi od vas vsak samo eno uro na teden manj gnjil v smradni kavarni, pa bi bilo to pereče vprašanje naše proletanske mladine rešeno.

Zatorej ne čudi se, draga moja slovenska inteligenci, ako te bo jutri ta narod brnil kakor kužna na ulico in zagnal za teboj tvojo kulturo. Ti nimaš nikakih zvez z njim, z njegovimi potrebami in z njegovimi željami. Ti si mu tuja in tuja mu je tvoja meščanska kultura.

In ko se danes kvičje po znaku, brez tal pod nogami in ko se gledamo zbegane in zmešane, izgubljene, brez česti, menjavajoč svoje vzore in nazore kakor dete svoje igračke potem ne vemo, kaj je bolj siromašno, vi ali vaši vzori.

Nekdaj ste se nam zdeli drugačni. Nekdaj ste bili fantje. Zesepi ste nam pesem iz srca. Delavec je sedel, se zasmilil in v očesu mu je zaigrala solza.

Tako ste nam peli:

Mi, kar nas je kovačev, mi bomo vsi kovali, kovali svoja srca, kovali svoj značaj,

— — — — —

Vsi: črni rudarji iz Idrije, iz Trbovelj, iz plavčev gorenjskih, iz Kaplje, iz Borovelj, od Nabrežine beli kamenarji, devinski opaljeni ribarji, polnagi nosači iz Luke tržaške — četa, kot da kiparju ušla je izpod dleta — vi, sključeni tkalci od stavi, strojarji smrdljivci, zaviti v črsla ostri duh, vi minarji, ki nam meljete kruh, zidarji iz Renč, mizarji šentiviški, Solkanci, drvarji po šumah, žoto vozeči izanci, ti mož, ki orješ in seješ, se družno z volom potis, ti stajarski vinarji, ki nam vince mediš, ti svinčevci v pljuhih, z očmi ganočimi stavec, v vrtnice mirno zroči savinski plavec, Vipavec brbljavi, zamišljeni briški kolon,

vsi, ki poznate otiske zapesnitc-son, tudi vi, pozorno sklonjeni naprej, brodarji v bodočnost, v obzorja nova brez mej...

Zato bomo mi kovali kovali, trdo kovali, tenko poslušali, da ne bo med nami nespoznan, ko pride čas, ko sine dan, da vstane, plane kladivar, kladivar silni iz nas...

Prisel je čas in sinil je dan pa vsi: črni rudarji iz Idrije, iz Trbovelj, iz plavčev gorenjskih, iz Kaplje, iz Borovelj, od Nabrežine beli kamenarji, devinski ribarji, nosači iz Luke tržaške, sključeni tkalci, strojarji-smrdljivci, minarji in zidarji iz Renč in mož, ki se družno z volčkom potis in vsi, vsi, ki poznamo otiske zapesnitc-son — vsi, prav vsi — smo ostali sami brez vas! Čutimo, da je sinil naš dan in pripravili smo bat in nakoval, vse je z nami in za nami, le ene kategorije delavcev-kovačev ni z nami in za nami: vas, slovenske inteligence!

Počasi capljate za nami. Mesto, da bi bili prvi, ste daleč za nami, kjer ni ne batov ne nakoval. O, da, bдите in poslušate, to vemo! Če bo zapelo na nakovalu, boste z nami, če pa bomo udarili v prazno — boste z našimi sovražniki.

Ozrite se plaho okrog sebe, si manete oči in zdihujete:

»O, da nam je priti do svoje podobne Da bi jo zagledali pred seboj!«

Danes iščete vi še svoje podobne? Nikoli še ni bila podobna našega naroda, naših črncev rudarjev, kovačev, iz plavčev, nabrežinskih kamenarjev, devinskih ribarjev, polnagih nosačev, sključenih tkalcev, smrdljivcev strojarjev, minarjev in moža, ki orje in seješ, vseh nas, ki nosimo okove, tako jasna, kakor je danes, zakaj danes vemo, da nas je vse do sedaj goljufalo.

In zato nosimo kladiva in hodimo svojo pot. Na vse vetrove nas vodi ta pot in nič mej ni za nas: ne na vstoku, ne na zapadu.

Vi pa jecljate brez moči in brez vere v srca:

O, kaj bo z vami, vi mejniki štirje, Celovci, Maribor, Gorica, Trst?

In mi vas ne razumemo, ker smo očni, ker nosimo svojo vero v srca in ker je ves svet naš.

(Konec pride)

Komunistično posojilo

Pri naši upravi so podpisali komunist. posojilo:

Gantar Ivan, trgovski pomočnik, Idrija . . . L 25.—

Bezeljak Ivan, rudar, Idrija . . . . . 25.—

Liker Tomaž, rudar, Idrija . . . . . 25.—

nikov Zveze Industrijačev in treh zastopnikov Zveze Stavbniških Delavcev. Člani centralne komisije tudi člani lokalne komisije so imenovani za dobo enega leta. Člane se zamore tudi ponovno izvoliti. Predsednik centralne, kakor tudi lokalne komisije se imenujejo izven članov komisije ter imajo samo posvetovalen glas. V slučaju enakega števila glasov, se predlogi smatrajo za odklonjene ter se izročijo Zvezi Industrijačev in Zvezi Stavbniških Delavcev v razsodbo.

Člen 3. Nevtralna komisija more določiti notranji poslovni opravilnik, kakor tudi nastavitv uradnike in rešiti vse uradne zadeve.

Člen 4. Posredovanje je brezplačno. Stroške posredovalnice nosijo Zveza Industrijačev in Zveza Stavbniških delavcev, vsaka polovico.

Člen 5. Delavci, ki iščejo dela (moški, ženske in vajenci), se morajo zglašiti pri posredovalnici za dela, oziroma pri podružnicah. Delodajalci bodo sprejeli delovne moči samo potem posredovalnici. Vpisani delavci bodo ločeni po stroki in kategoriji. Delodajalec dela se bo vrtilo na podlagi vpisa v določenih listah (to je po turnusu). Od turnusa se odstopa samo v slučaju, ako komisija smatra to za potrebno. V slučaju zahteve strani delavca in delodajalca se sme dati prednost za zaposlenje zaupnim delavcem in specialistom, da se ugotovi obojestranski želji.

Po možnosti se da prednost za zaposlenje delavcem, ki prebivajo v kraju, kjer se vrši delo. V slučaju, da pride do kakšnega spora med delavcem in delodajalcem, je dovoljena obojestranska odklonitev. (To je: Delavec lahko odkloni delo pri dotičnem delodajalcu, kakor tudi delodajalec lahko odkloni delo delavca.)

Člen 6. Ob priliki, ko se delavci zgledajo pri posredovalnici kot brezplačni, morajo položiti Delavsko knjižico, za kar bodo dobili potrdilo. Delavska knjižica (v slučaju, da jo delavec nima) je lahko nadomestljena s potrdilom od delodajalca, pri katerem je bil delavec zadnjič zaposlen.

Člen 7. Pričevje zoper uradovanje posredovalnice urade se morejo poslati lokalni, kakor tudi centralni komisiji.

Člen 8. Posredovalni urad odpošlje Zvezi Industrijačev in Zvezi Stavbniških Delavcev vsako četrtniško statistično poročilo o poobnavanju urada.

Centralna komisija je sestavljena iz sledečih članov: Za Zvezo Stavbniških Delavcev: Kosič Fr., Blasig Rudolf, Osbat Karl, Bresatz Vito in Pozzato Antonio; za Zvezo Industrijačev: Zelco Renzo, Cesari Antonio, Constantino, Mezzetti Jožef, Inz. Bonetti Karl, Inz. Pevani Josp.

Posredovalnice prične posloovati v najkrajšem času, ne kar že danes opozarjamo naše delavce.

Vse določbe komisije, kakor tudi vsa obvestila bomo vedno objavili v »Delu«.

Izvenredni kongres Stavbniške Zadruge v Trstu

Sodrug Quaglino pozdravlja kongres v imenu Italijanske Zveze, ter zatrjuje, da je poslušal z velikim zanimanjem vse poročevalce, in se čudi nad takim napredkom, v času 17 mesecev na združenem stavbniškem kongresu v Julijski Benečiji, pod vladajočimi okoliščinami. Dasi tudi on sam priznava velikomnočino oviro strani naših nasprotnikov in viede, ki se je v svojih objubah dosegal takorekore norčevala, zupna tem trdnice, da se to v prihodnosti pomladit poravnati, potem prišča proletarijata. Proletariat bo prišel vladati ob steno in ž njim bo umiril tudi spekulante. Zagotavlja, da bodo naši poslanci stali ob strani proletarijata, izven in znotraj parlamenta. Povdarja, da kadar bo vlada predlagala bilanco za splošna dela, se moramo vsi zavzeti, da bodo vsa dela odredna izključno te našim zadrugam. Nič več peska v oči, kakor dela sedanja vlada napram našim zadrugam in njih zahtevam. V krásnem govorniškem tonu je slišal meščastrenje privatnikov, spekulantov, ki še životarjajo baš radi tega, ker nam manjkajo denarna sredstva. Toda mi se moramo sami zadržati, je vselkmit sodrug Quaglino. Ako hočemo podreti vse naše nasprotniške konkurente, ne smemo baš radi tega sprostiti meščastnih bank za sredstva. Polemizira nadalje z ministrom Medo, ki je baje obljubil 100 milijonov za združna sredstva, a se sedaj kesa, ker hoče vzdržati svoje krštaske zadruge. Pravi, da je ravnatelj kreditnega zavoda za združništvo zahteval naravnost pol milijarde. In prvi je imel, pravi sodrug Quaglino, zdi se mi, da se hoče 100 milijonov in še pol milijarde. In ker smo v neposredni revolucionarni dobi, moramo na vsi moči prisistati, da dosežemo naš cilj, ter vse delo pridobimo v združništvo, kajti tem lažje nam bode po revuluciji zadostiti ekonomičnim potrebam in zahtevam. Mi rabimo v naših zadrugah tudi nesocialistične uradnike, kot vodje in člane zadrug, brez katerih je nemogoče delovanje, dokler ne vzgojimo lastnega osebja. Apeiral je na celokupni proletarijat, da se združi in oklene zadrug, ter omenjal, da mora biti vsak strokovno organizirani delavec tudi član zadruge. (Splošno odobravanje.)

Za njim se je priglasil k besedi sodr. **Giacometti**, ki je v svojem izjavljanju o splošnem pritrjal predgovorniku. Ugotavlja, da so se ustanovile mnoge zadruge, ki pa ne čigovarjajo ne resničnim potrebam, ne razrednemu bitju. Imamo celo častnike ženskega četa, ki so vstopili v te pseudo zadruge, ter konkurirajo celo za lastno plačo in pogodbami v korist spe-

kulantov, ki morda pri eni pogodbi izgube, a pri drugi dvojno pridobe ali nasprotno, toda samo, da škodujejo našim zadrugam. Ako se jim ne posreči na ta način, sežejo po drugo sredstvo in sicer, da pokupujejo vladne uradnike, pa bodisi od najnižjega do najvišjega, samo da so zadovoljili svojo strast, skupnost v škodo in pogubo. A te kukavice — vodje, ki konkurirajo za lastno plačo (ki znaša 9000 lir letno), kradejo na desni in na levi, da zamorejo vstrajati v nadaljnjem škodovanju.

Nato se je preselil k peti točki dnevnega reda: **volitev upravnega sveta**, v katerega so bili izvoljeni sledeči: **Giacomini Eduardo, Sirk Albert, Lutman Karl, Zala Rizzieri, Zolia Ivan in Viola Antonio**. Ker je v ladjedelnici postajala že noč, so se oglasili le nekateri delegatje k besedi in zgolj internih zadevah organizacije. Kongres je sklenil od zaključku, da pošlje sodrugu Valentinu Pičtinju v Milan sledeči brzojav: Izredni kongres Stavbniške Zadruge Julijske Benečije, zbran 3. oktobra, pošilja iskren pozdrav neustrašivemu bojevniku za delavske pravice, želeč mu plodonosno delo na polju italijanskega združništva. z

IZ DEŽELE

BUZET

V stanju smo, da vam naznamimo še eno novo hrabro delo naših, še eno brutalnost. V noči od 6. na 7. t. m. so fašisti okoli 3 ure zjutraj udri v »Nardom« v Buzetu z namenom, da sežejo omenjeno hišo, last mestne kmečke posejilnice. Seboj so prinesli mast in petreče. S tem so namazali in polili vrata in drugo, kar je bilo od lesa ter užgali. Dan je slučajno zbudil enega stanovalcev, kateri je alarmiral ostale. Z njih pomočjo je bil požar omejen. Škoda znaša vseno do 6.000 lir. — Ne da nam se kritizirati tega barbarstva dela uničenja, s katerim se nešteto nedolžnih oseb izpostavlja smrtni nevarnosti in se uničuje imetje ubogega kmetstva-trpina. Tudi ne maramo tega kritizirati, saj vemo da je zastoj. Obratno se samo na kompetentne faktore z vprašanjem: če ta dela niso dela vaših rok, kaj imate avtoritete, da temu stopite na pot? Če pa je to delo vaših rok, če vi organizirate te zločine, zakaj sramujete vaš nedolžni narod. Ali vas ni sram?

IDRIJA

Rudniška deklasi osemrazredna ljudska šola v Idriji se je ob začetku let. šol. leta 1920-21, preselovala v petrazredno ljudsko in trirazredno meščansko šolo. — Največ žalslug na tej ustanovitvi si je stekel poleg šolskega vodstva, okrajni školski nadzornik g. H. Medič. — S tem je dana idrijskim deklasi celotna prilika, da si pridobe zaokroženo nabrabo, ali pa da lahko nadaljuje svoje študije na uobličju, v kakih strokovni šteti ali tečaju, ne da bi si morale iskati še prej kje drugje pridobitiznbe, kakor je bilo to do sedaj potrebno.

Pozor! Za vse čitate, ki ne znajo čitati ali pisati (analfabeti) se začne poučevanje, na ljudski šoli v Idriji. — Poučevala bosta prostovoljno: Za žene in dekleta g. ravnateljica Kozelj, za fante in može g. Otmar Nevak. — Prijaglasiti se je dne 12. oktobra ob 20.30. uri v ljudski šoli v prihodju na deklasi strani. Ker se še sedaj v Idriji nahajajo ljudje — analfabeti, katerim je sedaj dana prilika pouka, pripravčamo, naj se vsi odzovejo, brez srama. — Vi analfabeti niste krivi, da se niste mogli še naučiti pisanja in branja. Temu je kriv vladajoči družabni red, ki ne dopušča rezevu in siromaku v njegovi mladosti toliko časa, niti mu ne da toliko sredstev, da bi se mogel posvetiti učenju, vsaj najpotrebnejših stvari.

Za Tiskovni sklad „Dela“

Stempil Urban, Col nad Vipavo . . . L 10.—

Gorup Jernej, Zeje 2,20

Podgorski fantje, zbrani dne 29. sept. t. l. v gostilni Ivane Bratuž (baraka) v Idriji . . . . . 20.—

Hrvat Ivan, rudar v Idriji . . . . . 5.—

Gantar Ivan, trg. pomočnik v Idriji . . . . . 5.—

Bezeljak Ivan, rudar v Idriji . . . . . 2.—

S monič Metevž, rudar v Idriji . . . . . 2.—

Skupaj . . . . . L 46,20

Prij izkazanih 1108,95

Skupaj . . . . . L 1155,15

Sarovi.

— Za politične preganjance so darovali pri našem upravnistvo sodrugi iz Križi pri Trstu: Murari Marica L 2, Barich Mario L 2, Caharija Edmund L 2, Štuka Franc L 2, Zigon Josip L 2, N. N. L 1, N. N. L 2, N. N. L 2, Ravbar L 1, N. N. L 2, Krajniger L 1, N. N. L 2, Fuk Franc L 2, Stofla Vinko L 2, Jazbec Leopold L 2, Korkolj L 2, Zerjal L 2, Constantino Zaijan L 2, Kovačič Jos. L 2, Zerjav Alojz L 2, N. N. L 2, Sirk L 2, Pevci L 10, Svara Viktor L 1, Bozeglav Franc L 2, N. N. L 2, Kobaur Ivan L 2, Sedmak Guštin L 2, Purič Martin L 2, Sirk Jožef L 2, Ferlan Franc L 2, Maganja Andrej L 2, Bogatec Jožef L 1, Kralj Anton L 1, Danev Ivan L 2, Tence Jožef L 1, Stergonič Ivan L 1, Tence Maks L 1, Maganja Martin L 1, Tence Franjo L 1, Verginell Bortolo L 1, Bussetti Angelo L 2, Fabris Ivan L 3, Sedmak Franc L 2, Znidaršič Ivan L 1, Furlan Angelj L 1, Barčič Ante L 1, Kodrič Jožef L 2. S k u p a j L 92.—.

JANKO JANKOVIČ:

Čevljar Miha in njegova žena Vesela zgodba.

In v vasi so cigani! pomislil Miha. Ze je videl njih črne, razkuštrane glave, iz katerih so se rezale vanj žive, napol divje oči; že je čutil na svojem vratu ledeni dotik njihovih dolgih, koščtenih prstov. Pogledal je proti vratom in planil pokonci.

»Joj, joj... moja glava... joj, joj... moja glava...« je zastokal in obrnil ključ v ključavnici.

Potem se je spustil spet na stol in se zamislil ves pehan. Po njegovih možganih so drvele misli kakor hudourniki. Švigale so semintja, prehitvale druge drugo, se kreceče kakor padajoče kamenje in mu polnile srce s strahom in grozo.

Znal je čisto dobro, da se ne bo upal nocoj domov, in se demislil takrat svoje rajne žene Katre. »Ko bi bila le tukaj,« je mrmral komaj slišno, »ko bi bila le tukaj. Vse bi hotel pretrpeti, ponižno prenašati vse njene muhe, samo da bi me rešila, moj Bog...«

A njegova Katra je spala svoje mirno spanje na vsakem pokopališču in ni znala za njegove stiske. Prijel je zopet za čevlji, ki ga je bil spustil na tla ob prihodu studenta in poskušal nadaljevati svoje delo. A misli niso hotele ostati pri kopitu in žebilih, ampak so nemarno zbežale na vas k črnim ciganom. Očuložil je zopet vse, stopil v kot in potegnil izza majhne, črne skrtnje veliko steklenico. Nalil si je kozarček žganja in ga izpil v dušku.

Neka prijatna toplota se je razlila po njegovem truplu. Čutil je se okrepčaneja, pomirjenega.

Zvrnil je še drugič in še tretič, tako da je zrasla v njem moč. Ozl se je proti vratom a mahoma mu je upadel ves pogum.

Samo na stol se je spet spustil in postavil žganje

pred se. Spomnil se je svoje pipice, jo natlačil in pržgal. Čisto dobro se je zavedel globoko v samem sebi, da bo moral nocojšno noč prebiti v svoji delavnici. Zdal je ura že pozna in nikogar več ne bo, ki bi ga odrešil. Pospravil je tedaj kopita in čevlje nekoliko vstran, da bi si napravil kakikor mogoče udobno ležišče, za zglavje vzdel razid star, oguljen jopč in se vlegel. Ker ni mogel takoj zaspati, je izpil še par krepkih požirkov iz zelene steklenke in zaprl oči.

In takrat se mu je zgodilo to-ler:

II.

Skozi vrata stopi njegova žena. Resna je in čemerna. Razgleda se po prostoru in ko ga zagleda na tleh ležečega silne kakor kačar: »Miha, ti spiš!« On jo pogleda mirno in odvrne: »Ne spim, Katra! Samo ležim...«

Ona mu jezno pretrže besedo: »Vseeno! Lenobo pasko in to se ne spodobi.«

»Saj ni več delovni čas, Katrica. Hotel sem že domov, pa sem se zbal ciganov,« dostavi on ponižno.

»Potem se spravi domov, kiada nemarna,« zarčunčeš ona in se ogleduje, najbrž po kakš primerni pacici.

»Saj bom šel zdaj... saj bom šel zdaj, ko si ti tukaj,« ji hiti zatrjevati on, a ona ga le strupeno pogleda in se poroga: »Sam bi šel, preklicani zajec, če si mož. A ti si baba, ves... prava pravcata baba.«

Njemu zleze kri nekoliko v glavo, a premaša se in reče mirno: »Ljuba moja Katrica! Ti veš sama, da nisem baba.«

Zahehetala se je prešerno in dejala: »Kak mož si, za božjo voljo! Prvi mrak zapade in že si ne upaš iz vrat. Cigani pridejo v vas, pa se treses pred njimi kakor kak samosrajtnik.«

On pa ponovi vnovič: »Vse prav, Katra! Ampak

venčar nisem baba. Če bi bil, bi me t gotovo ne bila vzela...« se ji muza prevdno.

A takrat se ona še bolj razvname in mu vrže v obraz: »V kakšno korist sem te pa vzela, smola smolasta? Saj nisi še toliko vreden, da bi stori to, kar store drugi.«

On je ne razume in vpraša napeto: »Kaj store drugi, kaj?«

»Moj Bog! sklene ona roke. «Kdaj je pa že kaj zakričalo pri nas v zibeiki. Deset let že čakam na te, pa še ni nič,« je dostavila nekam bolj nežno.

Sedaj jo razume in ne najde takoj pravega odgovora. »Da, res!« pomisli natihem. »Nič otrok nimava.«

Nekoliko meročno mu je okoli srca. Ukrala mu je toplota in udarilo in meni: »To ni moja krivda, Katra! Res, ni moja krivda...«

»Samo tvoja... samo tvoja...« trdi trmasto ona. Pa šine njemu skozi glavo nenadoma misel, ki jo čudi izreče: »Morda je pa reč te od tebe odvisna, Katra?«

Ni še končal svojih besed, ko se začne ona proti njemu in zavpije z užaljenim glasom: »Kaj, jaz da bi bila kriva? Moj Bog, česa me ne obdolžile!«

Spustila je glavo med roke, da mu je že bilo skoraj žal besede; pa se ona zopet zadere: »Moja mati jih je imela pet, da veš! Pet, pravim, celih pet in jaz sem njena hči.«

»Hei gori, hej doli,« povzame spet on. »Kakor trdiš ti, da sem jaz krivec, tako rečem lahko tudi jaz, da si ti. Pri ženski je to bolj verjetno kot pri moškem.«

»Jaz pa pravim, da si kriv edino ti,« kriči vsa iz sebe ona.

Njemu pa stopi kri popolnoma v glavo, da naglo vstane iz svojega trdega ležišča in trdi s povzdignjenim glasom: »Ne, ne, coprnca! — Ti si kriva... samo ti.«

PO SVETU

Kmečka vstaja na Ogrskem. V komitatu Somogy so se kmelje uprli radi revizicije žita in večnih vojaških naborov. Upor je bil udrušen od vojaštva. — Domneva se, da so bili kmelje počepnani od Friedricha, ki hoče iz maščevanja delati vladi težkove. Horthyjeva vlada je namreč obdolžila Friedricha, da je sodeloval na umoriv Stefana Tisze.

Italijanska stavka v Varšavi. Dne 3. oktobra je zbruhnila v velikih delavnicah postaje Praga-Varšava stavka. Poljski listi imenujejo to stavko »italijansko stavko«. Vzrok stavki je aretacija 6 železničarjev radi protidržavnega delovanja. Osobje te postaje stoji popolnoma pod komunističnim vplivom. Zaprti železničarji so zaupniki osebja komunistične stranke.

Aretacije v vzhodni Galiciji. »Vpered«, ukrajinski (maloruski) socialistični list poroča, da so po zavzetju vzhodno-galijskih pokrajin izvršile poljske oblasti neshtevno aretacij. Oblasti so aretirale zlasti kmete v Radziejehovu in v okraju Dojne. Vsi ti bodo postavljeni pred vojni sodišče in bodo obsojeni na smrt.

Bel toror na Letskem. Letski list »Zinas« poroča: V letski armadi se godijo večkrat obglavljenja in obsebe na službo v »bataljoni discipline«. V starihih polkih n. pr. v 7. je bilo ustreljenih 5—10 ljudi na četo. Pozornosti »bele komisije« niso ubežati niti polki, ki so se izredno izkazali v boju pod Kočankom n ki so bili sestavljeni iz vojakov znanih kot kmetarevolucionarji; eden teh polkov, imenom »Imant« je bil že decimiran; sto mož je sigimno; od teh se nahaja petdeset v zaporu, drugi so bili razdeljeni v razne polke.

Praki študentje si sami zidajo stanovanja. Mnogo dijakov v Pragi, zlasti študentje, ni ob pritetku tega šolskega leta v stanju, da si najdejo stanovanje. Zlasti Praga nima dovolj stanovanj za študente. Zato so slednji sklenili, da si zgradijo lesene hišice. Občina jim pripušča brezplačno potrebno prostor in jim daje električno šuf.

Številno stanje nove ruske potletje je bilo deloeno na 85.000 mož, katerim bo dodano še 7100 žandarjev.

Izdaja za socialistično zvezo v Julijski Benečiji in odgovarja za uredništvo IVAN REGENT

Tiska tiskarna »Lavoratore« v Trstu.

Odda se postelja v najem. - Ulica Coroneo št. 5, 11.

Zaloga ur in zlatnine ter delavnica ALOJZIJE POVN

Trst, Piazza G. Garibaldi 3 (ex Barriera)

DELAUSKE ZADRUGE ZA TRST, ISTRRO IN FURLANJO

registrovana zadruga z omejenim poročivom

Da izvršimo sklepe zadnjega občnega zbora, sklicujemo

ČLANSKE SHODE

in sicer se bo razpravljalo na vsih sledeči

DNEVNI RED:

1. Otvoritev shoda in izvolitev predsednika;
2. Izvolitev skladiščnih pregledovalcev;
3. Ukrepi glede novih skladišč;
4. Slučajnosti.

V nedeljo, 17. oktobra ob 15 uri

v občinskem gledališču, za občino Montona, skladišče št. 67

V nedeljo, 17. oktobra ob 9. uri

v kulturnem krožku v Siciolob, skladišče št. 69.

Opomin vsem članom!

Po članku 12. zadržnih pravil spadajo vsi zadržniki v oni okraj, v katerem se nahaja skladišče, v kojem se navadno poslužujejo. Zato se smejo udeležiti samo shoda v svoji občini ali v svojem okraju.

Vsak shod je sklepčen, ako se ga je udeležila ena četrtina vpisanih zadržnikov. V slučaju, da ob napovedani uri ni navzoče potrebno število članov, se bo vršil shod pol ure kasneje ob vsakem številu članov. Predsednik shoda se izvoli vsakikrat posebej z večino glasov. — Po članku 7. zadr. pravil sme vršiti član svoje pravice tudi po mandatu s tem, da izroči pooblastilo svoji soprogji ali kakki drugi osebi, ki opravlja njegovo gospodarstvo. Pooblastila se morajo podpisati v enem izmed zadržnih skladišč ali v osrednjem uradu.

Kot legitimna sredstva za udeležbo na shodih je veljavno potrdilo o izročenih nakupnih znamkah in izkaznica živih, ki mora imeti pečat skladišča, v katerem se član redno poslužuje.

TRST, dne 6. oktobra 1920.

RAVNATELJSTVO.